

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95107>

Please be advised that this information was generated on 2019-11-14 and may be subject to change.

Oecumenisch CityPastoraat Nijmegen
overweging op zondag 5 september 1998 in de Stevenskerk

1e lezing Deut. 30: 15-20
2e lezing Luk. 14: 15-33

Kies het leven

Aan het einde van zijn laatste grote speech, gehouden voordat ze het water van de Jordaan oversteken, zegt Mozes tegen zijn mensen: *leven en dood houd ik u voor, zegen en vloek. Kies het leven, dan zult u met uw nakomelingen het leven bezitten, door de Heer uw God te beminnen, naar Hem te luisteren en aan Hem gehecht te blijven.* (Dt.30:19-20). Kies het leven. Beminnen, hechting lijkt dat te zijn; hechting die vruchtbaarheid belooft.

1. In een heel andere wereld dan die van de nomaden destijds, die stonden voor de grote sprong en wisten dat hun leidsman daaraan niet meer zou deelnemen, in een heel andere wereld hebben we zojuist deze woorden herlezen. In de Nederlandse polder. Kies het leven Als dat kiezen destijds inhield om de Heer te beminnen, aan hem als aan een geliefde gehecht te blijven en daaraan de hoop was gekoppeld van veelvoudige vormen van vruchtbaarheid - vee, akkers, vrouwen - in deze voor die half-nomaden voor de hand liggende volgorde - wat horen wij dan aan ons zeggen. Kies het leven! Wat kiezen wij dan? En wat wordt ons voorgehouden als doel en richting van ons verlangen? Wat we kiezen is duidelijk. Gezondheid, een stabiele relatie en vast werk. Reeds jaren achtereen antwoorden we dat an al die onderzoekers die ons daar telkens weer naar vragen. Kies het leven betekent blijkbaar voor ons in de polder - anders dan voor die halnomaden van destijds - het betekent bovenal: kiezen voor gezondheid, voor een stabiele relatie en voor vast werk. We horen dus in de oproep van Mozes iets heel anders dan zijn mensen kennelijk deden. Zij hoorden: vruchtbaar vee, vruchtbare akkers, en vruchtbare vrouwen. En wat wordt ons voorgehouden als doel en richting van ons verlangen? Als je iemand als Dorothee Sölle - die eens een boekje schreef onder de titel: Kies het leven, als je haar mag geloven, worden ons beelden voorgehouden van een samenleving waarin mannen krachtig zijn en leiding geven, vrouwen dienstbaar en zorgzaam; beelden van een leven waarin veiligheid beschouwd wordt als de garantie voor vrede; beelden waarin activiteit, iets ondernemen beschouwd wordt als echt menselijk, en waarin gelatenheid, beschouwing, rust problematisch zijn. Zou dat nu de invulling zijn van wat Mozes bedoelde toen hij voor het laatst ertoe opriep de Heer te beminnen en zijn geboden te onderhouden? Kies het leven. Wat kiezen wij dan en wat wordt ons voorgehouden als doel en richting van ons verlangen?
2. We hebben de laatste weken meerdere kansen voorgeschoteld gekregen, om ons beelden te vormen van die vraag: wat kiezen wij, als we kiezen voor het leven? Het dagboek van Anne Frank, de crisis in de russische economie, de affaires van Clinton. Ik heb ervoor gekozen deze zondagochtend een ander beeld op te roepen, een beeld dat echt thuishoort in onze Nederlandse polder, een beeld dat hoogst actueel was, zo actueel dat het wellicht op dit moment al weer verbleekt, de laatste hype wellicht van een verregende zomer in Holland. AVictory Boogie Woogie@. Een groot vlak vol speels lichtzinnig gekleurde vlakjes. Kubistisch gestreng geordend en overwogen, misschien alleen niet in volle strakheid daar staande omdat de dood

Piet Mondriaan achterhaalde. Boogie Woogie. Losjes. Vederlicht plichtsgetrouw aan een concept, aan een idee over verhoudingen, verhoudingen van hoogte en breedte. Een kwartslag gekanteld en toch recht en strak. Ik zou het nog niet als kleedje op mijn keukeltafel willen hebben, zei een mevrouw in de straat. Kinderlijk gebroddel, een aantijging van de kunst, sprak de volksschrijver die zelf een groots romanticus is. De Nachtwacht van de twintigste eeuw, zei de museumdirecteur. En - Hollands bovenal -: we hebben ons er niet aan bekocht en het is allemaal volgens de regels gelopen, zei de minister die als een ware dienaar des Konings de majesteit had weten over te halen om bij de presentatie aanwezig te zijn. Boogie Woogie. Victory Boogie Woogie.

3. Kies het leven! Kijk je naar je eigen bestaan als een bont geheel van vlakjes? Of hoop je erop dat zich aan je oog een groots geheel van indrukwekkende lijnen ontrolt, als je je toewend naar je eigen leven? Zou je eigenlijk liever te vinden zijn temidden van die stadsdienaars die in het licht van Rembrandt van Rijn de avondronde gaan doen? Of zou je graag willen kunnen zeggen dat temidden van al die kleine, gekleurde veldjes er eentje is aan te wijzen die jouw kleur draagt; naamloos maar helder onderscheidbaar van die talloze andere kleuren, even strak op zijn plaats ook als die anderen? Met een twintigste eeuws coloriet en deel van een opzweepende dans? Boogie woogie. Kies het leven! Waarin bestaat de Victory? In het oversteken van de rivier die je scheidt van het beloofde land? In het beheersen van je angsten en twijfels over het nieuwe bestaan dat je daar verhoopt, aan de andere kant? Mozes zegt troostend: *het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart. U kunt het dus volbrengen.* (Dt.30:14). Of bestaat de Victory in een grootse dans van kleurtjes en lijntjes, die samen toch een vast patroon vormen, vormen en plaatsen die tegen elkaar aan gezet bestaan in contrast met elkaar, en die samen de ordening vormen van een eindeloze dans. Welk beeld is in mijn mond en in mijn hart? Welke beeld is de uitdrukking van het woord van de Heer, dicht bij mij, het woord dat ik kan volbrengen?
4. Kies het leven! In de herinnering aan Jezus hebben zijn volgelingen het woord van de Heer ontdekt in het navolgen van hem, die ze als zijn kind, zijn eersteling hebben vertrouwd. De beelden van vruchtbaarheid zijn in die herinnering verdwenen, weggesmolten. Deze beelden konden kennelijk de herinnering aan hem niet vasthouden. Wel zo'n beeld als dat van het zout, kostelijk als het is, kracht bevattend voor smaak en land en mest, maar met een kracht die verloren kan gaan. Een leerling worden is zo iets als iemand worden die kracht, smaak en bemesting wordt in het leven van zichzelf en van anderen. Iemand die daarin afmaakt wat hij (of zij) begonnen is. Iemand die daarom alles verfoeit wat hem dierbaar is, zelfs zijn eigen leven en bezit. Bizarre woorden, woorden die elke dans en kleuring van het leven onderbreken. Met name bizar omdat het wordt gepresenteerd als iets >logisch=, als iets dat ligt in de lijn van de zaak zelf. Net zo logisch als iemand handelt die een huis wil bouwen en dan eerste het bestek en de begroting opzet. Kies het leven! Komt dat dan neer op >je leven en je bezit verfoeien=? Het gaat toch om iets >kostelijks=, zoals het woord van Jezus zegt. Kostelijk zoals zout, zeker in die toenmalige economie, in allerlei opzichten kostelijk was. Krijgt het leven kracht door het te >verfoeien=? Is dat het wat het woord van de Heer behelst, wat het dicht bij mij brengt, dicht bij mijn mond en dicht bij mijn hart?
5. Ik zei al: de beelden van vruchtbaarheid zijn weggesmolten in alle pogingen om de

herinnering aan Jezus= woorden en daden vast te houden. De dans is niet meer zo kosmisch, zo alles omvattend, zo totaal. De overwinning die wij vieren, is gelegen in een kruis, zoals christenen vanouds zeggen. Misschien sluit dat een dans niet uit. Wellicht zelfs geen boogie woogie. Maar door die bizarre onderbreking is wel het karakter van de dans veranderd. Het is een dans geworden voor een vreemd decor, een decor met een kruis, een rij met dansers in lompen en met vlekken op hun huid. Kies het leven, roepen de dansers elkaar toe. Ze vieren niet de lompen waarin ze gehuld gaan, noch de zweren die ze met zich meedragen. Hun lach is niet de macabere grijns van een masochist, de holle lach van een flagellant. Evenmin de cynische lach van iemand die alle hoop heeft verloren. De dansers kiezen voor het leven. Maar vruchtbaarheid noch bezit zijn hun beloofd. Ze zijn elkaars belofte. Omdat compassie met elkaars lot vrij maakt. Omdat geduld met elkaars haperende lijf bevrijdt. Omdat de blik van tanende ogen een kracht bevatten kan, een kracht als die van zout. Het laatste zout dat een leven kostelijk maken kan.

6. Intimiteit verfoeid? Vast werk verfoeid? Gezondheid verfoeid? De dansers in de kring van leerlingen gunnen het je. Wensen het je toe. Als hun meester zijn ze, ze houden van je zoals je bent, met jouw gezondheid, met jouw relatie, met jouw werk. Maar hun lied en hun dans gaan andere wegen. Wegen van zout. En ik? En jij? We kunnen altijd instappen in deze kring, onvoorwaardelijk.